Міжрегіональна Академія управління персоналом
Міжнародна Кадрова Академія
Міжнародний університет “UISEK” (Республіка Еквадор)
ГО “Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління”
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин та соціальних наук

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 6

Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
“Проблеми культури наукової роботи та академічної доброчесності у сучасному світі”
м. Київ, МАУП, 29 березня 2018 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2018

ББК 63.3(4УКР)я43
С76

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 2 від 28.02.17)

Редакційна колегія:
М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
В. І. Литвиненко, д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко, д-р наук з держ. упр., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор)

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП "Видавничий дім "Персонал", 2008 —

С76 Вип. 6: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. "Проблеми культури наукової роботи та академічної доброчесності у сучасному світі", 29 березня 2018 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2017. — 158 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2018
© ДП "Видавничий дім "Персонал", 2018

ЗМІСТ

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ, КУЛЬТУРА ТА МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОЇ РОБОТИ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПИТАННЯ, ФІЛОСОФСЬКІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

Бідзюра Іван Павлович
Особливості організації української науки 6

Головатий Микола Федорович, Каракасіді Олена Федорівна
Культура наукової праці в умовах парадигмальних змін сучасної науки 12

Мелков Юрий Александрович
Научная культура как основание академической порядочности: противоречия современных реалий 17

Романенко Євген Олександрович, Щокін Ростислав Георгійович
Кодекс академічної доброчесності: ефективний інструмент втілення дієвої освітньої політики 20

Перегуда Євген Вікторович, Єгоров Владислав Володимирович
Про академічну доброчесність та шляхи подолання академічної недоброчесності 24

Бондар Юрій Володимирович
Академічна доброчесність у контексті сучасних інформаційних та трансформаційних процесів 27

Лісовський Петро Миколайович
Постфілософія як ентропійний вимір інноваційної методології наукової роботи в міждисциплінарних дослідженнях: час, простір, розвиток 29

Макаренко Олександр Миколайович, Петров Пилип Ігорович, Фесіч Андрій Сергійович
Психологічні аспекти виконання наукової роботи віковими спеціалістами в сучасних умовах інформаційно-технологічних зрушень 31

Варзар Іван Михайлович
Як твориться наука взагалі і "своя наука" зокрема: розмисли та поради молодим 34

Попов В'ячеслав Жанович
Особливості методологічних підходів до вивчення історії повсякденності 42

Антонюк Олександр Васильович
Концептуально-правове визначення та сутнісні особливості основних понять, пов'язаних з культурою наукової роботи 45

Сафонова Віра Євгенівна
Критерії системи менеджменту якості освіти 47

Найдьонов Іван Миколайович
Академічна доброчинність – ефективний засіб надання освітніх послуг у ЗВО 51

Мартишин Денис Сергійович
Богословські аспекти проблематики діалогу релігії та науки в умовах процесів глобалізації 54

Хвалько Сніжана Ярославівна
Академічна доброчесність як чинник сучасного етапу управлінської діяльності при вивченні української ділової мови 57

Є. О. РОМАНЕНКО
д-р наук з держ. управл., проф., зав. каф. публічного адміністрування, ННІМВСН МАУП

Р. Г. ЩОКІН
канд. юрид. н., доц., заступник Голови Наглядової ради МАУП

КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ: ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ВТІЛЕННЯ ДІЄВОЇ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ

Наука і освіта, як важливі соціальні інститути сучасного суспільства, не позбавлені притаманних йому вад і хвороб, адже кризові явища, які мають місце в економічній, політичній та інших сферах життєдіяльності країни не можуть не позначатися на сферах, пов'язаних з підготовкою кваліфікованих фахівців та здійсненням наукових досліджень. Система освіти є одним з найбільш важливих чинників зміни свідомості сучасної української людини. З огляду на це, від світоглядного змісту та якості освіти залежить те, яким чином, на яких цінностях, принципах, ідеях будуть формуватися суспільні відносини.

Серйозні проблеми з етикою, ціннісними настановами, культурою мислення і поведінки, що проявляються на усіх рівнях суспільного життя є підставою для зростання уваги та усвідомлення необхідності практичних дій в сфері утвердження академічної чесності в системі освіти України [1]. Увага до цих питань зумовлена також усвідомленням низької довіри до українських вузів та скепсису щодо їхньої якості на міжнародному рівні. Такий стан справ породжений широкою практикою корупційних стосунків в академічному середовищі та знеціненням питомої ваги суверенності університету.

Глобальна мережа Інтернет, сучасні інформаційні технології не лише суттєво збагатили наше життя, відкрили фантастичні можливості професійних та соціальних комунікацій, але й принесли проблему зловживання доступом, маніпуляції, перекручення та привласнення інформації. Одним з найнебезпечніших наслідків цього став феномен плагіату, який почав швидко проникати у наукові середовища найповажніших освітніх та наукових інституцій. Різноманітні прояви академічної нечесності здатні не лише згубно впливати на якість освіти, але й деформувати свідомість нових поколінь здобувачів освіти та дослідників.

Заступник міністра освіти і науки України, доктор фізико-математичних наук Максим Стріха в червні 2017 р. заявив, що проблема плагіату в дисертаціях перевищила за вагою всі інші проблеми, що стоять перед нашою наукою та освітою, набувши рівня національного лиха [2].

Масове соціологічне опитування студентів та викладачів ВНЗ України (масив даних становить 1928 студентів та 374 викладача) проведені Східноукраїнським фондом соціологічних досліджень та Фондом Демократичні ініціативи в 2015 р. доводить, що на сьогодні у вищій освіті в Україні існує чимало різних форм відхилення від норм етичної поведінки: — плата за оцінки на екзаменах чи-то у вигляді послуг чи у вигляді суми грошей. З таким стикається приблизно п'ята частина студентів; — загалом шахрайство під час складання екзаменів має ширший характер, ніж лише

плата грошей. 78 % студентів складають іспити не самостійно, зокрема списують зі шпаргалок, Інтернету, списують у інших студентів тощо; — абсолютна більшість студентів (90 %) вчиняють плагіат у тій чи іншій формі. Зокрема:

- переписують текст з джерела власними словами без посилань на джерело;
- завантажують есе та інші види робіт з безкоштовних сайтів рефератів та використовують їх як власні;
- використовують чужі тексти (повністю або частково) без вказівки на авторство;
- копіюють чужі тексти зі зміною порядку слів у реченні без посилання на джерело.

Окремо виділимо практику купівлі готових дипломних робіт або дисертацій у фірм, які надають такі послуги. Стандартно ці фірми гарантують 55–65 % унікальності тексту. Тобто третина тексту буде взята з інших джерел з посиланнями. Більша частина це, власне, написаний на замовлення текст, якість якого є дуже сумнівною, проте в ньому також не буде плагіату [3].

Стаття 42 закону України "Про освіту" [4]. дає визначення академічної доброчесності — це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Порушенням академічної доброчесності вважається:

- академічний плагіат — оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;
- самоплагіат — оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- фабрикація — вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- фальсифікація — свідома зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- списування — виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- обман — надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;
- хабарництво — надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;
- необ'єктивне оцінювання — свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

За порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники закладів освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого наукового (освітньо-творчого) ступеня чи присвоєного вченого звання;
- відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компоненту освітньої програми;
- відрахування із закладу освіти (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту);
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання [4].

Одним з найбільш ефективних інструментів втілення дієвої освітньої політики, формування відповідної академічної культури, стає імплементація у вітчизняний академічний контекст університетських кодексів честі, поведінки, доброчесності. Нормою в усіх навчальних закладах США є наявність Кодексів академічної доброчесності, які містять принципи, правила або ідеали, які визначають шляхетну поведінку в межах своєї спільноти, норми щодо недопущення проявів академічної нечесності в навчальній та науковій роботі. За даними дослідження 2016 р. проведеного в 172 державних і комунальних ВНЗ України III—IV рівня акредитації: *кодекси честі студента або його аналоги* було знайдено на сайтах 27 ВНЗ (що становить 15,5 % генеральної сукупності); *етичні кодекси викладача або його аналоги* — було знайдено на сайтах 19 ВНЗ (11 %); *етичні акти для різних категорій учасників академічної діяльності*, спільні для викладачів та студентів (загальні кодекси честі), — були у 6 ВНЗ; *акти з документованих процедур протидії плагіату* — були опубліковані на сайті окремим документом — у 26 ВНЗ; опубліковані на сайті як частина іншого документа — у 9 ВНЗ; згадувалися в розділі наукових видань у вимогах до публіка-

цій — у 18 ВНЗ; були лише за даними бази користувачів антиплагіатних програм — 11 ВНЗ; побіжно згадувалися — 39 ВНЗ; публічні згадки були відсутні — у 103 ВНЗ [5].

Тому нагальною потребою для нашої Академії є розроблення, в межах системи забезпечення якості освіти та освітньої діяльності, та впровадження Кодексу академічної доброчесності.

Джерела

1. Добко Т. Академічна культура як необхідна передумова ефективного управління сучасним університетом в умовах автономії / Тарас Добко // Університетська автономія. — Київ: Дух і Літера, 2008. — С. 93–102.
2. Про академічну доброчесність та дослідника “України, яка не відбулася”. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https: // life. pravda. com. ua/columns/2017/06/21/224841/.
3. Академічна культура українського студентства: основні чинники формування та розвитку. Основні результати дослідження за проектом № 49169. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https: // univer. kharkov. ua/images/redactor/news/2015–07–17/2015. pdf.
4. Закон України “Про освіту” від 05.09. 2017 р. № 2145-VIII.
5. Аналітична довідка за результатами дослідження практик академічній доброчесності у вищих навчальних закладах України. — К.: Інститут освітньої аналітики МОН України, 2016. — 41 с.